15 Ocak 1949 Cumartesi
YIL : 1 — SAYI 36
İdarehane : Ankara caddesi İzzettin Han, No. 22
İSTANBUL
Fiatı 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

Sayın Okuyucular

Herhangi bir sebeple eski sayılarımızı elde edemiyen okuyucularımız, günü geçmiş sayıları 10 kuruş mukabilinde idarehanemizden temin edebilirler.

Asgarî Ücret Tâyinine Doğru

Dr. Rebii Barkın

Bu günkü Hürbilek gazetesinde Sümer Bank'ın asgarî işçi ücretlerinin tayinine doğru bir adım atmış olduğu havadisini okuyacaksınız. Ankara muhabirinin Sümer Bank Genel Müdürü ile yaptığı bir mülâkata atfen bildirdiğine göre S. Bank camiasındaki bütün fabrikalarda saatte 25 kuruştan az bir ücretle işçi çalıştırılmıyacaktır. 25 kuruş saat ücreti çok bir para değildir. Günde 8 saatlik bir çalışmada saat başına 25 kuruştan ancak iki lira temin olunur. Ücretli hafta tatili kanunu henuz kabul edilmediğinden normal bir aylık çalışma neticesinde işçinin eline ancak 52 lira geçer. Gerçi 2 liraya kadar olan işçi kazançlarının vergiden muafiyetine dair kanun geregince bu istihkaktan vergi kesilmez ve işçinin eline bu para tam olarak geçer. Fakat bu para bugünkü esya kıymetlerine göre 26 günlük bir çalışmanın karşılığı değildir. Bununla beraber işin bizi sevindiren tarafı asgarî ücret tayinine doğru ilk adımın atılmış olmasıdır ve bir prensip dâvasının kabulü yolunda ilk muvafakat işaretinin bununla belirmesidir.

İş akdi liberal nizam içinde cereyan ettiği müddetçe işçinin razı olduğu ücret üzerinde azmış, çokmuş diye münakeşa edilemez. 5 kuruş saat ücretile bile işçi çalıştıran bir işverene sorulsa diyecegi şudur. (Zorla çalışdırmıyorum ya! razı oldu çalışıyor! sana ne?). Halbuki emeğe bir değer takdiri ve bunun bir kayda tâbi tutulması bir sistemden başka bir sisteme geçişin bir ifadesidir. Bu itibarla bu günkü havadis, üzerinde önemle durulacak kadar mânalıdır.

Şunu da unutmamak lâzımdır ki 25 kuruşluk bir saat ücreti büyük şehirlerin mikyaslarile ölçülmemelidir. Sümer Bankın Malatya, Ereğli, Nazilli, İsparta gibi Anadolunun içinde fabrika ve tesisleri vardır. Bunlarda ise günde 2 lira az çok bir kıymet ifade eder. Sonra,

(Devamı sayfa [illegible] de)

Ankara Otobüs İşçilerininin zam talebi kabul edildi. Fakat!..

Ankara (Özel) — Ankara otobüs işçilerinin yüzde elli zam talebi yüksek hakem kurulunda incelenmiştir. Otobüs işçilerinin istedikleri zam yüksek hakem kurnluuca çok görülerek bunun yüzde 15 olarak yapılması muvafık görüimüştür. Karar tasdik edilmiştir.

Söylendiğine göre Otobüs işçileri yüzde 50 üzerinde ısrar etmektedirler.

Beykoz Deri ve Kundura Fabrikasının örnek bir hareketi

Beykoz Deri ve Kundura fabrikası en eski işçilerine uzun zaman sadakatle çalışmalarının mükâfatı olarak nakdi yardımda bulunmuştur. Bütün fabrika işçilerinin hazır bulunduğu bu toplantıda işçiler ve iş veren vekilleri arasında hararetli nutuklar teati edilmiştir. İşçi mümessilliği adına konuşan bir işçi:

Sayın Direktörlerimiz,

Büyük bir sadakat ve feragatle küçük yaştan beri bütün hayatını bu kıymetli müesseseye hasreden kıymetli arkadaşlarımız;

Cumhuriyet rejimimize ve vatanımıza karşı olan Milli imnımızdan aldığımız kudret ve kuvvetle Bankamız tesislerinin şubeşinde az randımanla büyük muvaffakiyetler kazanan bizler, bugün sevinçle görüyoruz ki bu fedakârca ve hüsnü niyetle sarfettiğimiz emekler, değerli idarecilerimiz tarafından takdirle karşılanmış'ır. Ve bizleri tahminimiz fevkinde olarak taltif etmişlerdir.

Bankamız idarecilerinin bu

(Devamı sayfa 2 de)

İŞÇİLER KONUŞUYOR

Tan Matbaasında çalışan işçilerin dileği

Bir İşçi gazetesinin yazarı olduğum için çağrılan hiç bir yere gitmekte tereddüt etmiyorum. Bu hafta ziyaret ettiğim müessese, en muazzam fabrikalarımız kadar bir matbaadır. İşçilerinin daveti üzerine matbaayı gezdim. Belki de bana asıl göstermek istedikleri yerin acıklılığını anlatmak için, önce yüzbinlerce lira kıymetindeki muhteşem makineleri gösterdiler. Allah sahibine bağışlasın hepsi güzel. Fakat 50 kadar işçi çalışan bu iş yerinde banyo hiç yok. İki tane dar ve pis helâ var. İşte işçilerin şikâyet ettikleri şey budur. Matbaa işleri, işçileri karalara, boyalara batıran işlerdendir. Gönül isterdi ki bu, değeri, arkası kalabalık sıfırlı rakamlarla ifade edilen makineleri kullanan işçilerin, sağlığı da bir parça düşünülsün. Matbaa işçilerinin fedakârlığını ve çektikleri meşakkati ancak içinde bulunanlar bilebilirler. Bu işçileri yakından tanıyan gazetecilerin onların çektiklerini göz önüne alarak iş yerlerini sıhhi şartlara uydurmalarını beklenir. Tan matbaası sahiplerinin nazarı dikkatini çekmeyi bir borç bilirim.

Faruk Bingöl

Hürbilek: Dört beş matdan aldığımız mektuplarda işçilerin pek fena şartlar altında gayri sıhhî durumda çalıştırıldıkları bildirilmektedir. Bu durumlar hakkında da tetkikler yaparak alâkadarların dikkat nazarlarını çekmelerini gazetemiz sütunlarında açıklayacağız.

İ. İ. S. Birliğinin üzerinde ısrarla durduğu işçinin asgari ücret meselesi hal yolunda.

SümerBank Genel Müdürü *Cevat Adıgün*

Ankara (Özel) — Haber aldığımıza gore öteden beri işçilerin üzerinde ısrarla durduğu asgari ücret meselesinin nihayet halline doğru gidilmektedir. Bu karar ilk defa Sümer Bank tarafından tatbik edilecektir. Kendisi ile görüştüğüm Sümer Bank Genel Müdürü Cevat Adıgün bu hususta bana şunları söylemiştir.

İşçilerin ısrarla üzerinde durduğu asgari ücret baremi Sümer Bank işçileri için taayün edilmiş vaziyettedir. Bundan böyle Sümer Bankta çalışan işçiler İlk işe alınacakları zaman 25 kuruş saat ücreti ile işe başlatılacaklardır. 1949 yılı içinde Bütün Sümer Bank fabrikalarında çalısan ve saat ücretleri 25 kuruştan aşağı olan işçilerin saat ücretleri 25 kuruşa iblâğ edilecektir.

Fabrikalar işçilere yapılacak ilâve ücretleri kendi bünyelerinde yapacakları tasarruflarla mümkün olduğu kadar maliyete tesir etmeden temin edeceklerdir. Bu iş 1949 yılı içinde bütün Sümer Bank fabrikasında tamamlanmış olacak ve 25 kuruştan aşağı saat ücreti ile işçi çalıştırılmıyacaktır.

(Devamı sayfa 2 de)

CİBALİ SİGARA FABRİKASI MÜDÜRÜ VE SENDİKA BAŞKANI İLE BİR KONUŞMA

Fabrika Müdürü Sami Sunal: "Feragat ve sadakatle çalışan işçilerimi severim. Sendikanın yaptığı her müracaatı iyi karşılar, işçinin hakkını vermekten imtina etmem„ dedi.

Geçen yazımda Cibali Tütün ve Sigara fabrikasında çalışan 2000 işçi ile yaptığım konuşmamı yazmıştım. Bu yazımda da Fabrikanın kıymetli ve enerjik Müdürü Bay Sami Sunal ve Sendika Başkanı ve İ. İ. S. Birliği Başkanvekili Bay Vahdettin Durmaz'la yaptığım konuşmamı nakledeceğim.

Fabrika Müdürüne suallerimi soracağım sırada kendileri bana bu suali sordular:

Sendika Bşk. V. Durmaz

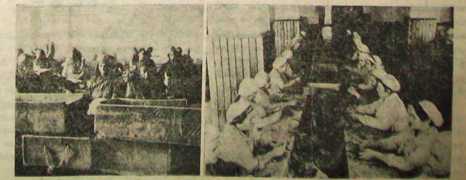

Fabrika Md. Sami Sunal

— Fabrikamızı geçen hafta gezdiğiniz zaman size yanınızda bulunan Bay sakın müdahale etmiş olmasın?

Bu suali karşısında fabrika müdürünün yüzüne hayretle baktım. Ben sormadan o elime bir tomar «Hergün» gazetesi uzattı. Derhal anladım. Bu fabrikayı ben gezmeden evvel bir başka muharrir gezmiş ve yazılarını «İşçi ve Esnafın Sesi»

(Devamı sayfa 2 de)

DÜN; Korkunç ve umacı şeklinde çalışan kadınlarımız...

BUGÜN; En müsait şartlar altında çalışıyorlar.

Uşakta Yılancıoğulları Mensucat Fabrikası Kapandı.

Bu yüzden iş buhranı baş gösterdi

Uşak (Özel) — Yılancıoğulları vereselerinin anlaşmazlığı yüzünden ve Tasfiye Heyeti Reisi Ziraat Bankası Müdürü Celâl Akbayar'ın kat'î ısrarı üzerine 31 - 12 948 tarihinde kapattırılmış olup bu yüzden 250 işçi işsiz kalmış ve aile efratları ile birlikte perişan bir duruma düşmüşle dir.

Bu fabrikadan Demirci, Simav ve Gördes kazalarında mevcut bine yakın halı tezgâhı da bu suretle durmuş bulunlunmaktadır.

Uşak şeker fabrikasının kampanyasının sona ermesile de binlerce işçi işsiz kıvranmakta bulunduğundan bu yüzden işsizlik buhranı yaratmıştır.

Cibali Tütün ve Sigara Fabrikası Müdürü ve Sendika Başkanı ile bir konuşma

Yuvalarda bu şekilde yetişen çocukların ...

Anneleri makine başında

(1. ci sayfadan devam)

sütununda aklının erdiği gibi döşenmiş.

Fabrika müdürünün bu jestine ben :

— « Hürbilek » işçinin tercümanıdır. Çünkü O, İstanbuldaki 17 Sendikadan meydana gelen « Sendikalar Birliğinin Sesi » dir dedim. Ve ilk sualimi sordum.

— İşçileriniz sizden çok memnun. Siz işçilerinizin yaptığı işlerden ve işçilerinizden memnunmusunuz?

Fabrika Müdürü bu sualime kısa fakat özlü bir cevap verdi.

— Ben işçilerimden çok memnunum. Çünkü onlar feragat ve sadakatle çalışarak kulladıkları makinelerini en az beni sevdiklerini söylediğiniz kadar severler.

Sorduğum ikinci sual şu idi.

— Sendika hakkındaki fikriniz dedir?

Fabrika müdürü bu sualimi şöyle cevaplandı.dı.

— Sendikalar aradan iki yıl geçmesine rağmen henüz yenidir. Bu bakımdan da malî durumları zayıftır. Ben sendikaların işçiler için faydalı olduklarına inananlardanım. Sendikanın daha faydalı olabilmesi üyelerinin muntazam aidat ödemesi ile mümkündür. Fabrika Sendikanın yaptığı her müracaatı iyi karşılar ve işçinin hakkını vermekten imtina etmez.

Nihayet son sualimi de sordum.

Size göre işçi; bugünkü durumundan daha iyi bir hale nasıl getirilebilir.

Fabrika müdürü; bu sualimin cevabını umumî bir tarzda cevaplandıracağını söyleyerek :

— Bu sualinize umumî bir şekilde cevap vereceğim. İşçinin hayat seviyesinin yükselmesi herşeyden evvel umumî pahalılığın ortadan kalkmasına bağlıdır. Taktir edersiniz ki; işçiye istenildiği kadar zam yapılsın. Hayat o nisbette arttıkça işçinin yarınki durumu hiç şüphesiz bugünkünden farksızdır.

Dedi.

Sendika başkanının izahatı

Fabrika müdüründen sonra; İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkan vekili ve Cibali Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Vahdettin Durmaz'a sorduğum çeşitli suallere şu cevabı verdi.

— Pek tabiidir ki; temsilcisi bulunduğum işçilik dâvamızın esası; mesainin normalleştirilmesi ve normal mesaî şartlarına göre de işçi ücretlerinin geçindirebilecek bir şekilde günün rayicine göre ayarlanmasıdır. Sendikalarımızın esas arzusu budur.

İçinde bulunduğumuz 2 No lı Cihan harbinin bizlere idrak ettirdiği; 9 yıldan beri harbe iştirâk eden devletlerin, harp sanayii işçilerinin; fevkinde, Türk işçisinin göstermiş olduğu gayret ve faaliyeti devlet büyüklerimizinde tahmin ettikleri taktirin üstünde Türk işçisinin üstün enerjisi inkâr edilemiyecek bir hakikattir.

Bu itibarla artık; bizde yukarda arzettiğim veçhile bugün normal mesaiye dönüp geçinebilecek bir ücreti istemekte haklı olduğumuz kanatindeyim.

Sendika Başkanı Vahdettin Durmaz Fabrika ve civarındaki yolların bozukluğunda temasla:

Tekelin Cibali bölgesinde 5000 kadar işçinin geçtiği yollar en hücra bir köy yolundan bile bozuk ve bakımsız olmakla beraber ayni zamanda ışıksızdır.

Adı geçen Cibali Tütün Fabrikası dahilinde bulunan « İşçi çocuklarının » fabrika idaresi taraflndan itina ile bakılmakta olan iki yaşından yedi yaşına kadar yuva çocuklarının da aynı yollardan yürüyerek gidip gelmekte olduklarını belirtmek isterim.

Mevsimin kış oluşu dolayısı ile havanın erken kararması ve, işçilerimizin kadın, erkek, ihtiyar, genç ve mini mini yuva çocuklarımızın işe gidip gelmek için geçtiği bu yollar hakkında fazla şikâyet edecek değilim. Alâkadarların mahallinde tetkiki pek âşikâr olan bu hakikatı meydana çıkaracaktır.

Dedi. *Muzaffer Daysal*

HÂDİSELER KARŞISINDA :

Allah Cümleyi Bu Akibetten Korusun !

Sabahatlin Âli'yi öldürmüşler! Öldürenler de Komünistler. Halbuki bu zavallı son zamanlarda bu yola sapmıştı. Ölüleri hayır ile yâdetmek lâzım, Sabahattin Âli'ye de (rahmetli) diyelim. Evet rahmetliyi ben çok eskiden tanırdım, iyi bir insandı, çok okumuştu. Memleketin ileri aydınlarından sayılırdı. Sonra nedense komünist oldu, o meslekten hayır umdu. Halbuki onlar yavrularını yiyen kediler gibidir, Komünistlere koyu meslekten dahi olsa münevver adam yaramaz. Onlar insanları muayyen bir maksat için, muayyen bir hadde kadar kullanırlar, işi bittimi artık ona lüzum yoktur. Hemen harcarlar, bir başkasını, başka işler için ararlar.

Rahmetlinin artık Türkiyenin temiz ve kutsal topraklarında yaşayacak hâli kalmamıştı. O, bilmiyerek kendini o kadar menfur bir hale sokmuştu. Bulgaristana ilticaya karar vermiş ve hudut boyunda öldürüvermişler!

1942 de Ankarada bir devletin büyük elçisini öldürmek için de bir genci bulmuşlar, çocuğun eline içinde ne olduğu söylemeden bir paket vermişler, daha suikast yapılmadan paket patlamış çocuk da parça parça olmuştu. O zaman Ankarada zavallının etlerini dıvarlar üzerinden küçücük parçalar halinde topladılar.

Kendi camiasından çıkmak, onlara yaranamamak ve hain ellerle öldürülmek ne acı bir şey! Ben Sabahattin Âli'ye çok acıdım! Hak taksiratını affetsin. (Darısı ötekilerinin başına!) diyenler de var. Fakat bizim yüreğimiz kin ile değil sevgi ile doludur, biz affederiz, bağışlarız. diyoruz ki: (Allah cümleyi de onları da bu akibetten korusun!)

T. SEVEN

Beykoz Deri ve Kundura Fabrikasının örnek bir hareketi

(1. ci sayfadan devam)

yüksek kararı Devletçiliğin güzide bir misalini teşkil ederek Millî işçilik âlemimizde büyük akisler uyandırmış olmakla beraber, ümid dolu istikbalimizinde müemmen bir şekilde gelmekte olduğuna kat'î bir işarettir.

Demiştir. Bundan sonra yine işçi mümessilliği adına konuşan diğer bir işçi de şunları söylemiştir :

Camiamız dahilindeki emektar işçilerin. kıdemlerine göre kurulunuz tarafından alınan yüksek kararla verilecek olan nakdî ikramiyenin tahakkuk ve tediyesinde biz işçilere karşı koruyucu bir zihniyetle göstermiş olduğunuz yakin alâkadan dolayı İdare Meclisinize ve Umum Müdürlüğe, dolayısile bu husustaki kiymetli mesailerini bizlerden esirgemeyen Müessese Müdürlerimize bütün işçi arkadaşlar adına arzı şükran eyleriz.

İ. İ. S. Birliğinin üzerinde ısrarla durduğu işçinin asgarî ücret meselesi hal yolunda

(1 ci sayfadan devam)

İşçilere verilecek Pirimlerde de bu ücret esas tutulacağından az kazançlı işçilern durumlarına bu suretle biraz yardım edilmiş olacağını ümit ediyorum.

Hürbilek: Diğer işletmelerinde asgarî ücret tayini yolunda Sümer Bankı örnek edinmelerini candan temenni ederiz.

DOĞUM

Cibali Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası üyelerinden Nedime Yıldız'ın bir Erkek çocuğu dünyaya gelmiştir. Raif adı verilen çocuğa uzun ömürler diler Anne ve Babayı tebrik ederiz.

HÜRBİLEK'in Edebî Romanı

Yazan MUSTAFA MEFHAR

— No. 8 —

Pencerenin önündeki akasya ağacının en yakın dalı üzerinde bir çift serçe, bitip tükenmez bir aşkın sonnağmelerini cıvıldıyorlar. Sabahın bu erken saatinde bulundukları vaziyete bakılırsa geceyi bir aşk rüyası halinde geçirdiklerine hükmolunur. Hele dişi, o kadar çapkın ve aşka susamış ki... Erkeği artık yorgun bir hale geldiği halde; tüylerini kabartarak, cıvıldayarak muttasıl onu teşvike uğraşıyor. Bütün bunlara inzimam eden baygın bir gül kokusu, sabahın serin havası ile beraber içeri doluyor. Karyolada bir kıpırdama oluyor. Sıhhat ve huzur içinde uyuyan genç adam önce gözlerini açıyor. Etrafına bakınarak nerede olduğunu hatırlamağa çalısıyor. Sonra sür'atle kalkıyor. Pencerenin önüne gidiyor, derin derin nefes alıyor, yatarken daima pencereyi açık bırakmak âdetidir, serçeleri görüyor. Gülümsüyor.

— Hayat diyor güzel bir şey. Sonra birden aklına muharebe sahası geliyor. Oradaki arkadaşlarını, siperlerdeki askerlerini düşünüyor. Canı sıkılıyor. Şu İngilizleri hiç bir zaman af etmemeğe karar veriyor. Yavaş yavaş daha bir çok düşünceler kafasına doluyor.

— Bir az dolaşsam diye dönüyor. Henuz general kalkmamıştır.

Tuvaletini bitirdikten sonra bahçeye çıkıyor. Çiçekler, kuşlar, ağaçlar ... Bir az can sıkıntısını dağıtıyor. Bir kanepeye oturuyor. Birden bire aklına evin kızı geliyor. (Ne kanar güzel!) diyor. Sonra Karadağda söylediği sözü düşünüyor. (Mösyö biz Fransızız) Fransızmış. diyor. Fransızlara da büyük bir kini olduğunu anlıyor. Çanakkalede bulunduğu zaman onları da yakından tanımıştı. Daha eski muharebeleri de düşünüyor. Şimdiki vaziyetle mukayese ediyor. Gittikçe milliyet hisleri kabarıyor. Şu kıza karsı içinde bir kin olduğunu his ediyor. İçten gelen bir yalvarışla Tanrıya milletinin muzaffer olması için yalvarıyor. Böyle ne kadar vakit geçtiği belli değil. Birden pestten başlayıp gittikçe yükselen bir piyano sesi yaprak kümeleri arasından süzülerek bulunduğu yere kadar geliyor. Piyanonun gaşyedici nağmelerine o kadar mahir ve şarkıyı süsleyen kadının sesi o kadar güzel ki, Yüzbaşı gülümsiyor. Bu enfes musiki ziyafeti ona her şeyi unutturuyor.

— Eğer diyor, bu ses ve dekor içerisinde şimdi şuradan pembe kanatlı melekler de çıkıverse hiç şaşmam. Bu buluş ona yine Lizeti hatırlatıyor, (Ne güzel çalıyor. Sesi de ne kadar güzel) diyor.

Piyanoyu çalanın ve şarkıyı söyleyenin o olduğuna o kadar eminki, Musiki bitene kadar olduğu yerde kalıyor. Sonra kalkıp köşke doğru yürüyor. Hayatta böyle bir ev sahibi olmayı ve daima böyle bir dekor içerisinde yaşamayı o kadar isterdiki... Birden karnının aç olduğunu his ediyor, saatine bakıyor (Yedi).

— O... diyor. Bir buçuk saatin nasıl geçtiğinin farkında olmadım. Köşkün yola doğru olan tarafına geldiği zaman bir süvari ile karşılaşıyor. Küçük Mişeli tanımakta güçlük çekmiyor. Ayağında kahve rengi çizmeler, başında kenarlı beyaz bir şapka var. Süt beyaz bir ata binmiş, pencereden birisile konuşmakta. Sesinden tanıyor O da Lizet.

— Devam edecek —

İŞÇİ KİMDİR?

YAZAN: BABAOĞLU

İşçinin tarifi son günlerin mevzuu olmuştur. Sendikalar Birliği Yönetim Kurulu üyesi Nizamettin Babaoğlu'nun bu husustaki görüşünü belirten yazısını aşağıda okuyacaksınız. Bu mevzu üzerine yazı yazmak isteyen Sayın okuyucularımız gazetemizde açık münakaşa yapabilirler.

Yıllardanberi hasretini çektiğimiz İş kanunu tâdil tasarısı ümidimizi kestiğimiz bir sırada çıkageldi. Geldi ama, gelmesilede hepimizin rahat ve huzurunu kaçırması bir oldu.

Tasarının eski hodbin ve mağrur simasında, hiç bir esaslı değişiklik görmeyişimiz bizi cidden mükedder etti. Daha birinci maddesinde işçinin vazıh bir târifini yapamıyan, yani işçiyi tanımayan, tanıtamayan, İşçi kimdir? İşveren kimdir? bilmiyen, bildiremiyen bir kanun, hangi işçinin hattıhareketini tâyin edecek, hangi işçinin hukukunu müdafaa edecektir. Görüliyor ki, yine acı bir hakikat ile karşı karşıya bulunmaktayız. Bir kanun ki, daha birinci maddesinde kim için ihzar ve ibda' edildiğini tâyin ve tariften âcizdir. Bizim de bu işe diyeceğimiz şu olur. «Kendisi muhcı himmet bir dede, Nerede kaldı gayriye himmet ede.»

Bir memur, bir hukukcu, bir iktisatçı, bir mimar ve bir kaptan kendisini pek güzel tarif edebileceği gibi. Aşağı yukarı her hangı bir münevver de bunları tasvirde pek güçlük çekmez. Çünki, gördükleri işin şekil ve mahiyetini herkes yüzlerce senedenberi bilir ve tanır. Halbuki, daha düne kadar, bütün memleketin bilmediği, tanımadığı, hakir gördüğü, cüzamlı bir hasta gibi cemiyetin bütün hak ve hukukundan uzak tuttuğu işçinin, İkinci dünya harbinde beliren hakikî hüviyeti, nihayet bizde de bu zümreye bazı haklar verilmekle kalmadı. Dedi - kodusunu yapmakta olduğumuz tasarıyı da nihayet karşımıza getirdi, koydu.

Bizde (12) senedenberi meriyette bulunan bir iş kanunu mevcut olduğunu işçi olanlar bilir; olmıyanlar bittabi bilemezler İşçiyi bilmedikleri gibi. Bütün kavga ve gürültümüz işte bu kifayetsiz kanunun değiştirilmesi, İş hayatının düzenlenmesi ve işçiyi kıymetlendirip, memleket sanayiinin terakki ve teali etmesi içindir. İşin, en nâzik ve mühim noktası bu olduğuna göre: bizim her seyden önce hakikî (İşçi) yi bulmamız ve onun her türlü huzurunu temin etmemiz icap eder.

HAKİKİ İŞÇİ KİMDİR!...

Gayemiz millî ve mütekâmil bir sanayi yaratmak olduğuna göre, biz kalkıpta Mahmut Paşadaki Tuhafiyeci dükkânında çalışan tezgâhtara veyuhut bilmem hangi büroda veya umum Müdürlükte çalışan daktiloya işçidir de bir fabrikada makina başında çalışan, hayatın ve sanaatın bin bir meşakkatlerile boğuşan, alnı terli, eli nasırlı ve yağlı kimseye işverendir dersek kimi aldatmış, kime iyilik ve kime fenalık etmiş oluruz.

Görülüyor ki tasarı ilk kanundaki hatayı azimi tekrar işlemiştir. Saded harici çıkmıştır. Gayemizden uzaklaşmıştır. Millî sanayii baltalamıştır. İşçi bu sekilde tarif edilemez. bu bariz bir hatadır. Bizim bildiğimiz bedihî bir hakikat vardır ki oda şudur. Ne tezgâhtar, ne daktilo, ne kapucu, ne odacı, ne yazıcı ne de puvantör işçi değillerdir. Bir fabrikada, bir iş yerinde bilfiil makine başında, tezgâh başında, ocak başında, örs başında, kazan başında çalışanlarla o işlerin yapılabilmesi için o işlerden yetişmiş ve o işleri yapabilen ve yaptırabilen usta ve usta başılar işçi dir. Gayrisi, müstahden, hamal ve birde bunlara ilâveten avanteryör kimselerdir ki, meslek sahibi değillerdir

Her seyden evel işçiliğin bir meslek olduğunu bilmemiz icap eder. Ve bunun da bir çok branslara ayrıldığını hepimiz biliriz. Meselâ, iş kanunu kantarcıyı isçi addeder. Doğru. Biz de kantarcıyı meslek sahibi olarak yani sanatkâr olarak tanırız Yani kantar imalâtçısını. Yoksa; kantar tartıcısını, mukayyidini değil. Bunları da işçi sayarsak ve aynı haklardan faydalandırırsak kimse binbir meşakkat içerisinde, sabahtan akşama kadar, mengene başında, eğe, çekiç sallayıp hayatını feda etmez. Eline kâğıdı, kalemi alarak, Avrupada imâl edilmiş bir kantarın basına geçip oturur ve akşama kadar yorulmadan, terlemeden, kirlenmeden fabrika mamulünü ve yahut ham maddesini tartar durur. O zaman hakikaten bugün büyük terakkiler kaydeden ve Avrupayı bize aratmıyan tartı aletleri sanayiimizden beş on sene sonra tasarı da hayır beklesin, ben de.

Kısaca ve bir tek kelme ile Isçi, hangi meslek erbabı olursa olsun [Yapıcı] dır.

Adana Milî Mensucat Fabrikası Müdürlüğüne Açık Teşekkür

Adana Millî Mensucat fabrikasında çalışmakta iken 5-6-948 tarihinde Sendikacılık yüzünden işime son verildigi sizcede malûmdur. Mahkeme sonunda fabrikada hiç bir hakkım olmadığı kanaatına varıldığı halde fabrika hissedarı ve fabrika Müdürü Sayın Bay İbrahim Tekin «300» lira yardımda bulunmuştur. Kendisinin bu âli cenapca ve hayırseverliği karşısında perişan vaziyetten kurtulmuş oldum.

Başarılı yazılarınızın his verici satırları arasına sığıştırılarak Gazeteniz vasıtasile teşekkürlerimin bildirilmesini saygılarımla dilerim.

İşçi Sendikası sabık
İdare Heyeti
Üyelerinden
Hüseyin Albaş

İşçi Kızlar namına Gazetemize gönderilen bir mektup

Hürbilek Gazetesi Neşriyat Müdürlüğüne

Gazetenizin 34üncü sayısında «Büyük Türk» başlıklı yazıyı alâka ile okuduk. İngiliz kadınının Türk kadınları için söylediği sözler ne kadar hoşumuza gitti ise, muharririnizin hakkımızdaki yazıları bizi o derece müteessir etmiştir. Bu itibarla, fabrikamızda çalışan işçi kızlar namına şu hususları belirtmek isterim:

Bizler, lüks için değil, geçimimizi temin etmek maksadiyle işçilik hayatına atıldık ve çalışıyoruz. Buna mecbur olmasaydık bizde evlerinde oturan kadınlar gibi rahatımıza ve gezmemize bakardık.

Haftada 15 lira aldığımız da doğru değildir. İçimizde erkek işçilerden fazla para alanlarımız çoktur. Gıdamızdan ve diğer zaruri ihtiyaçlarımızdan artan para ile de iyi giyinmeğe çalışmak bizim hakkımız değilmidir?

Naylon çorap meselesine gelince:

Fabrikamızdaki 700 küsur işçi arasında belki 15-20 sinde Naylon çorap vardır.

İstisnalara bakarak hepimizi itham etmek doğru değildir.

Sabiha Duman

Asgari ücret tayinine doğru

(1. ci sayfadan devam)

yukarda da dediğimiz gibi dâva ücretin 25 veya 35 kuruş olmasında değil asgarî ücret mefhumunun kabul edilmesindedir. Bu gün 25 kuruş asgarî ücret yarın, hayatın ve geçim sartlarının icabına göre arttırılabilir.

Ücret arttırma meselesinde de çok ehemmiyetli olan bir noktayı unutmamak lâzımdır: (Hürbilek) in ilk sayılarının birinde yine bu konu üzerinde bir yazı yazmıştım. İşçi ücretlerini fabrika mamullerinin fiatlerine tesir etmeden arttırmak başlıca amaçlardan biri olmalıdır. Bir hesaba dayanmadan ücretlere yapılacak zamlar olduğu gibi mamullerin fiatına intikal ederse memlekette hayat pahalılığı olur ve buda bir müddet sonra işçilerin geçim şartlarını zorlaştırır ve yeni bir pahalılık yapar ve böylece hasıl olan fasit daire nihayet sanayii çalısamaz hale getirir ve büyük iş buhranları yaratır.

Bizim fabrikalarımızda (gerek devlet fabrikaları, gerek hususî sanayi) mamullerin maliyet unsurları arasında işçi ücretlerinin hissesi diğer Avrupa memleketlerinde olduğundan çok daha düşüktür.

Hatta maliyet unsurları arasında işçi ücretleri bize yakın şartları haiz başka memleketlerde olduğundan da düşüktür. Binaenaleyh işçi ücretlerinin bu günkü geçim şartlarına uydurulması dâvası çok önemli ve şumullü bir dâvadır. Fakat işçiler bu şumullü dâvanın hallini daha ne kadar bekliyecekler? Bize öyle gelir ki işçi ücretlerinde yapılacak bu gibi düzeltmeler nihayet işletmeleri maliyet hesaplarında daha derin incelemeler yapmağa mecbur kılacaktır. İşçi ücretleri meselesi artık işçilerin dâvası olmaktan çıkmış bir millî ekonomi dâvası hâline gelmiştir.

(Hürbilek) in yazdığı gibi diğer fabrikaların da asgari ücret tayini yolunda Sümer Bankı örnek almalarını dileriz.

R. B.

Baskervilin Köpeği

KISIM — 2

Bahtsız Baskervilller

Yazan: Conan Doyle
Çeviren: G. B.

SAYI : 7

İste bu Hügo, günün birisinde, Baskervil, malikânesi civarında oturan bir köylünün kızına (Eğer böyle karanlık bir ihtirasa aşk denebilirse) aşık oldu. Fakat meziyetli ve namusluluğu ile tanınmış olan, genç kız onun kötü isminden korkarak, daima ondan kaçtı. Günlerden, mukaddes bu Hügo bir kaç alçak ve sefil arkadaşı ile, baba ve kardeşlerinin evde olmamalarından istifade ederek kızı kaçırdı. Şatoya getirdikleri kızı bir odaya kapayarak, her günkü âdetleri veçhile, uzun bir eğlentiye daldılar. Odasından homurtuları, şarkıları ve korkunç küfürleri işiten zavallı kız (derlerki Hügo Baskervil kötülük serhoş olunca, öyle kelimeler kullanırmış ki bunları kullanan kimse, ebediyyen cehennemden çıkamaz) korkudan çılgına döner. Nihayet kızcağız büyük bir tereddütle en cesur ve cüretkâr bir erkeğin bile kolay kolay cesaret edemiyemiyeceği bir işe koyuldu. Cenup duvarlarını örten (bu gün de hâlâ örterler), sarmaşıklara tutunarak aşağı inmeye ve babasının evine dönmeye muvaffak olmuş. Biraz sonra mahpusa yiyecek, içecek ve belki de başka kötü şeyler getirmek üzere misafirlerinden ayrılan Hügo kafesi boş, kuşu uçmuş buldu. Öfkesinden çılğına dönen, Hügö merdivenleri dörder beşer atlıyarak misafirlerinin yanına indi, bir sıçrayışta ziyafet masasının üstüne çıktı. Etrafa saçılarak kırılan bardak ve tabaklar arasında misafirlerine, eğer bu gece kızı kendine mal edemezse, elinden gelen her fenalığı yapacağını bağırdı.

Bu kudurmuşça hareketten korkan içki arkadaşlarından, belki de diğerlerinden daha serhoş ve zalim olan biri, kepekleri kızın üzerine salıvermeyi teklif etti. Bunun üzerine Hügo bahçeye çıkarak, şeyislerine atıni hazırlamalarını ve köpeklerini salıvermelerini emretti. Ve kızcağızın odada unuttuğu mendilini köpeklere atarak çılgın bir sür'atle atını ay ışığı vurmuş olan, bataklığa doğru sürdu. Böyle heyecanlı anlarda görüldüğü veçhile arkadaşları bir an ne yapacaklarını şaşırmış bir vaziyette kaldılar. Fakat, dumanlı kafaları biraz açılınca, bataklıkta neler olduğun anlayarak, hepsi birden ayakıandılar. Kimi atımı, kimi tabancamı, kimi de «Şarap» diye bağırıyordu. Nihayeı onüçü birden atlarına atlayarak takibata giriştiler.

Ay gökte parlıyordu. Atlarını kızın evine gitmesi muhtemel istikamete çılğınca sürdüler. Bir kaç mil sonra bir çobana rastladılar. Ondan vahşi avı görüp görmediğini sordular. Adam okadar korkmuştuki hikâyeye göre, zorlukla konusabildi. Biraz evvel, köpekler tarafından kovalanan bedhaht kızı gördüğünü söyledi. Fakat ben daha çok şeyler gördüm dedi. Hügo Baskervil siyah kısrağile önünden geçti, arkasında iri bir köpek koşuyordu. Allah beni o kopeğin yakınında bulunmaktan korusun. Serhoş herifler çobana küfürler savurarak oradan uzaklaştılar. Biraz sonra dizginleri boynunda sallanan köpükler içinde siyah kısrağın yanlarından geçtiğini görünce, sırtlarından soğuk bir rüzğârın geçtiğini hissettiler. Korkudan bir birlerine sokuldular. Tek başına olsalardı hiç biri cesaret edemezdi. Çünkü, çok karkmuşlardı. Birlik onlara cesaret verdiğinden atlarını bataklığa doğru sürmeğe devam ettiler. Birden bire, köpeklerle karşılaştılar. Vahşilik ve cesaretlerile meşhur, bu köpekler derin bir çukurun haşında toplanmışlardı. Bazıları geri dönmek üzere idiler. Diğerleri parlayan gözler ve kabaran tüyleri ile, çukura bakıyorlardı. Atlılar durdular. İnanın ki bir anda afallamışlardı. Ekseriyeti artık gitmek istemiyordu Fakat üç tanesı, en cesurları yahut en çok serhoş olanları, atlarını aşağı doğru sürdüler.

Çukurluk geniş bir düzlüğe doğru açılıyordu. Bu düzlükte, pek eski zamanlarda insanlar tarafından vücuda getirilmiş iki büyük kaya bloku mevcuttu. Ay bütün ihtişamı ile parlıyordu. Bunların ortasında korku ve bitkinlikten iki büküm olmuş, talihsiz kızcağız yatıyordu. Bununla beraber üç Allhsız sergüzeştçinin saçlarını diken diken eden, ne bu, ne de yakınında bulunan Hügo Baskervilin cesedi oldu Bilâkis onları böyle saşırtan şey Hügo'nun cesedi üzerinde, boğazını parçalamakla meşgul olan korkunç maluktu. Bu siyah bir köpekti. Şeklen bir av köpeğine benziyordu. Allah bilir hiç bir insan gözü, daha böyle bir av köpeği görmemiştir.

O esnada hayvan Baskervilin gırtlağını parçalamış, ışıldayan korkunç gözleri ile kan damlayan dişlerini onlara doğru çevirmişti. Bunun üzerine korku ve dehşetten çılğına dönen üç atlı feryat ederek atlarını bataklığa doğru sürdüler. Deniyor ki bunlardan biri aynı gece korkudan ölmüş. Diğer ikisi de hayatlarının sonuna kadar birer zavallı olarak yaşamışlar.

(Devam edecek)

SPOR

İşçi Kulüplerini Tanıyalım!..

Cibali Tekel ve Sigara Fabrikasında Spor

Bir kaç gün evvel, Cibali Tekel, Sigara fabrikasında spor faaliyetini öğrenmek için, muharrir arkadaşım Faruk Bingöl ile sendika başkanı Vahdettin Durmaz'ı ziyaret ettik.

B. Vahdettin Durmaz, bizi kulübün fahrî spor öğretmenliğini deruhte eden B. Adnan Mural ile tanıstırdı.

Beşiktaş kulübünün eski tanınmış futbolcularından olan B. Adnan Mural bize sporcuları hakkında şu malûmatı verdi:

Şimdiki halde; Voleybol, Güreş, Boks ve Atletizme çalışan sporcularımız mevcuttur. En büyük derdimiz kapalı bir spor salonuna sahip olmayışımızdır. Antremanlarımızı Beşiktaş kulübünün kapalı spor salonunda yapmaktayız. Tamamlanmak üzere bulunan, yeni spor salonumuza kavuştuğumuz gün, daha sistemli ve ahenkli çalışacağız.

Bay Adnan Murala;

— Neden, spor çalışmalarınız arasında futbol'a yer ayırmadınız? Halbuki siz eski bir futbolcusunuz dedim. O, hafif bir tebessümle sözlerime şöyle cevap verdi:

— Fabrikamızda iki bin işçi çalışmaktadır. İtiraf edebilirim ki bu kadar işçinin yüzde sekseni futbola meraklı, bir çoğu da oynamak için can atmaktadırlar. Fakat, fabrika makinelerinin, şahıslara bağlı olduğu ve yirmi, otuz kişinin antremana çıkması işlerimizin aksamasına sebep olacağını da hesaba katmak icap eder.

Şimdilik spor kollarımız içerisinde en iyi neticeyi alan Voleybolcularımız olmuştur. Geçen sene Tekel müsabakalarında birinciliği kazandık. Tekel bayramında ise, bir puan farkla üçüncü olduk. Bu sene atletlerimiz de, Üsküdar Halkevinin tertibettiği Kızıltopraktan, Üsküdara kadar olan; İstanbul Kurtulus koşusunda ferdî ve takım itibarile birinciliği kazandılar. Nuri, İbrahim, Orhan ve Mazlûm gibi atletlerimiz muntazaman çalışmalarına devam etmektedirler.

Galatasaraylı Aydın'ın antrenörlüğü altında çalışan boksörlerimizden Tevfik, Cemal, Hüsnü, Adil yakin bir zamanda müsabakalara katılmak için mümkün olduğu kadar gayret göstermektedirler.

Göreşçilerimiz; Beşiktaşlı Küçük Mustafa'nın antrenörlüğü altında çalıştırılmaktadır. Acemiler arasındaki teşvik müsabakalarında, Necati, Saim ve Haydar gibi güreşçilerimizin iyi dereceler alacağını tahmin ediyorum Burada, içimizden yetişen ve şimdi asker bulunan Emrullahın halihazırda Ordu birincisi olduğunu söylemeden geçemiyeceğim.

B. Adnan Mural'ın sözleri bittikten sonra, kendisine ve Sendika Başkanına teşekkürlerimizi bildirerek ayrıldık.

Cibali Tekel Tütün, Sigara fabrikası sporcularına muvaffakiyetler ve bir an evvel kapalı spor salonlarına kavuşmalarını temenni ederiz..

RECAİ ESENTAN

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE
Sahibi : İ. İ S. Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden : SABAHATTİN SELEK

Dizgi : Tâlat Altın
Baskı : F. K.

Sendikalar Birliğinin İş Kanunu Tasarısı Hakkındaki Görüşleri

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Yönetim Kurulunun Bölğe Çalışma Müdürlüğünde yaptığı iki toplantıda yeni Kanun tasarılarının incelendiğini ve Bakanlığa arz olunacak teklifleri bir rapor halinde hazırladığını bildirmiştik.

İş Mahkemeleri kanunu tasarısı hakkında Birliğin görüşünü geçen sayımızda neşretmis bulunuyoruz. Aşağıda okuyacağınız rapor Birliğin İş kanunu tasarısının bazı maddeleri hakkındaki görüş ve tekliflerini belirtmektedir.

(Geçen sayımızdan devam)

16. ncı maddenin 2. ci bendinin A fıkrasında yazılı hallerde dahi işçi çıkarılırsa 13. cü madde hükümlerinden faydalanmalıdır. Çükü işveren işçiyi ise alırken onnun bütün vasıflarını tetkik ederek, imtihan yaparak ve tecrübe müddeti içinde tecrübe ederek işe almaktadır. Tecrübe müddetinden sonra işverenin bu yoldaki iddiası çok defa haksız yere vuku bulmaktadır.

İşçi muayyen bir hizmet devresinden sonra zarurî sebepler tahtında işten ayrılmak isterse bir işçiye dahi 13. cü maddenin A - C fıkralarında gösterilen fesih müddetlerine ait tazminat ödenmelidir. Hiç olmazsa aktin işçi tarafından feshinde bu hükümden faydalanabilmesi için konulacak müddet meselâ 10 ilâ 15 sene olarak tâyin edilebilir.

İşveren bazı ahvalde tazminat ödememek için işçiyi kendiliğinden çıkmaya mecbur edecek bir takım şartlar yaratmaktadır. Meselâ kesimin, zam vermemek, işini değiştirmek, bozuk tezgâh ve çürük iptidaî madde vermek, En meşruî mazeretler karşısında bile izin vermemek gibi... Bu ahvalde işçi iş akdini feshetmekten başka çare göremediğinden hiç bir tazminat almaksızın iş yerini terk etmektedir. 15 ci madde bu sefer tevil edilmediğine göre hiç olmaz ise 13 cü maddeye de bu gibi hallerde işçinin hakkının zıyaa uğramamasını temin edici bir hüküm koymak zaruridir

4 — 29uncu madde hakkındaki mütalaamız:

29. cu maddeye işçinin her işçinin herhangi bir sebeple olursa olsun, iptidaî maddeyi veya çıkacak bir ârıza dolayısile işi beklediği müddetlere ait ücretlerinin işveren tarafından ödenmesi kaydının iç yönetmeliklere konması lâzımdır.

5 — 78inci madde hakkında mütaleamız;

Bu maddenin A fıkrasında mümessil işçi seçimi mecburî olmayan iş yerlerinde sendikaların toplulukla iş ihtilâflarına aracılık yapabilmesi için taraf teşkil eden işçilerin çokluğunun sendika üyesi bulunması şart koşulmaktadır. Yirmi isçi çalıstıran bir iş yerindeki işçilerin en az on biri sendika üyesi olmadıkça sendikanın aracılığı A fıkrasına göre gayri mümkündür. Bu gibi küçük işyerlerinde çalışan işçilerin hakların aranması için sendikaların müdahalesi ve aracılığını kolaylaştırmak bakımından mezkûr maddenin A fıkrasındaki «taraf teşkil eden işçilerin çokluğu» yerine «taraf teşkil eden işçilerin en az beşte biri» ibaresinin konması yerinde olur. İşçi mümessili seçilen bazı usta ve usta başıların durumları icabı işçi haklarını arayamadıkları görülmektedir. Bu kötü hal önlemek için madde, işyerinde işin bütününü veya bir kısmını sevk ve idareye memur edilmiş bulunan ve bu suretle işveren vekili durumunda olanların mümessil seçilemiyecekleri hakkında bir hüküm konması çok yerinde olur.

Tasarının 8. ci maddesinde İş kanunun müeyyidesi yazılı bulunmıyan haller için en az 50 lira para cezası verileceği yazılıdır. Kanunun müeyyidesi yazılı olan suçların cezası işverenler için 50 lira, 100 lira ve hatta 500 lira gibi cezaların bir teslri yoktur. Bu sebeple ceza miktarlarının işverenlere müessir olacak bir hadde çıkarılması lâzımdır. İşverenler için yalnız suçun tekerrürü halinde hapis müeyyidesi konulmuştur. Halbuki işçinin sağlık ve emniyetini tehdit eder hâdiselerde de ve bilhassa küçük çocukların ve kadınların kanuna aykırı tarzda çalıştırılmaları işçilerin sureti umumiyede izinsiz olarak fazla çalıştırılmaları gibi hâdiselerde para cezası yerine hapis cezaları müeyyideleri konulması işçilerimizin sağlık bakımından emniyetini sağlayacak kanaatindeyiz.

Zayi

Ankara nufus memurluğundan aldığın nufus cüzdanımı kayıp ettim. Yenisini çıkaracağım eskisinin hükmü yoktur.

Eyüp Defterdar caddesi
No. 16 da
Yüksel Selek